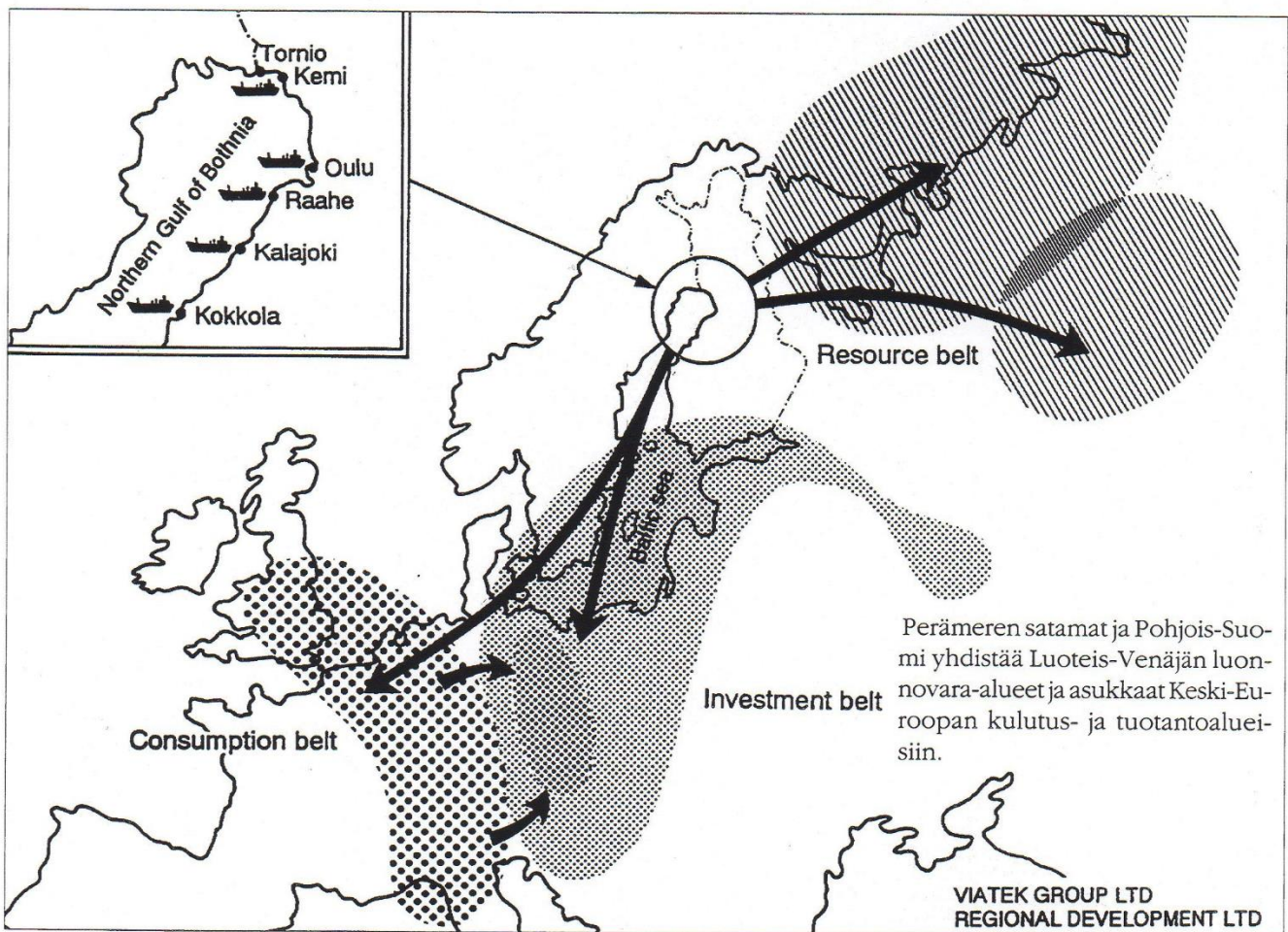

PERÄMEREN SATAMAT

osana Pohjois-Suomen

ja Luoteis-Venäjän yhteysverkkoa

Luoteis-Venäjän valtaviin luonnonvarojen hyödyntäminen avaa Perämeren satamille suuret potentiaaliset kasvumahdollisuudet. Raaka-aineiden hyödyntämisen myötä Luoteis-Venäjän talous ja teollinen tuotanto kehittyvät myönteisesti, minkä seurauksena elintarvike-, rakennusaine- ja kulutustavarakuljetukset lisääntyvät Länsi-Euroopasta Luoteis-Venäjän asutuskeskuksiin.

Perämeren merenkulun keskeisimmät ongelmat liittyvät ohuisiin tavaravirtoihin ja talvimerenkulkuun. Perämerellä liikennöivät alukset kulkevat toiseen suuntaan lähes tyhjinä sopivien paluukuormien puuttuessa. Syitä tähän on useita. Perämeren alueen metalli- ja metsäteollisuudella on omat kuljetusjärjestelmänsä ja yksikkö- ja irtotavaroita kuljetetaan eri tyyppisillä aluksilla. Normaaleina ja kovina talvina liikenteelle aiheutuu viiveitä riittämättömän jäänmurtajakapasiteetin vuoksi.

Perämeren liikenteen kehittäminen

Perämeren yksikkötavaraliikennettä voitaisiin kehittää metsä- ja metalliteollisuuden välisellä yhteistyöllä, hyödyntämällä Luoteis-Venäjän kasvavia suuryksikköliikenteen potentiaaleja ja etsimällä uusia innovaatioita, esimerkiksi irtotavara- ja yksikkötavaraliikenteen yhdistämismahdollisuuksien osalta. Lisäksi Perämeren liikenteen kehittäminen edellyttää, että talvimerenkulun sujuminen turvataan. Tärkeätä olisi myös, että jäänmurtajakalusto hyväksyttäisiin EU:n laajuista liikenneverkkoa koskevassa suuntaviivapäätöksessä liikenneinfrastruktuurin osaksi kuten ministerineuvosto yhteisenä kantana esittää.

Perämereltä Barentsin ja Arkangelin suuntaan johtavat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet muodostavat Luoteis-Venäjän ja Länsi-Euroopan yhdistävän pohjoisen liikenneväylän. Pohjois-Suomen ja Luoteis-Venäjän lähi-alueiden väliset toimivat tieyhteydet paranevat edelleen, kun Kelloselän rajanylityspaikka Sallan ja Alakurtin välillä saadaan virallisesti avatuksi. Myös Pohjois-Suomen ja Luoteis-Venäjän ratayhteydet ovat kehittymässä Kotskoma-Lietmajärvi -radan rakentamisen ansiosta. Kuolan luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta tärkeää olisi käynnistää myös Salla-Alakurtti

-radan rakentaminen.

Pohjoisen liikennekäytävän kehittämisellä on suuri merkitys Pohjois-Suomen ja Luoteis-Venäjän taloudelliselle ja tuotannolliselle kehitykselle. Uusia työpaikkoja syntyy aluksi transitoliikennettä palvelevassa kuljetuselinkeinoissa ja myöhemmässä vaiheessa myös teollisuudessa ja muissa palveluelinkeinoissa. Pohjois-Suomen teollisuuden ja logistiikkapalveluiden uudet mahdollisuudet perustuvat Luoteis-Venäjän raaka-aineiden jalostusmahdollisuuksiin ja Luoteis-Venäjän markkinoille suunnattujen tuotteiden jatkojalostus- ja jakelumahdollisuuksiin. Kansainväliset yritykset ovat perustamassa nykyisiä Etelä-Ruotsissa, Tanskassa ja Pohjois-Saksassa sijaitsevia jakelukeskuksiaan täydentäviä Luoteis-Venäjää palvelevia keskuksia. Perämeren alue tarjoaa parhaimmat toimintaedellytykset Kuolan ja Arkangelin alueen ja Karjalan tasavallan pohjoisosan jakelutoiminnalle. Tällaisten jakelukeskusten luonnolliseen toiminta-alueeseen kuuluvat myös Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisosat.

Perämeren liikenteen ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseksi on todettu seuraavat kehittämis- ja jatkotutkimushankkeet:

Perämeren alueen ja Luoteis-Venäjän kuljetusmarkkinoiden kehitysnäkymät-mahdollisuudet ja uhkatekijät Pohjois-Suomen elinkeinoelämän ja Perämeren liikenteen kannalta

Luoteis-Venäjän pohjoisen liikennekäytävän logistisen ketjun kehittäminen

Tavoitteena on laatia kehittämissuunnitelma, joka tähtää Luoteis-Venäjältä Perämeren kautta Keski- ja Länsi-Eurooppaan kulkevan reitin kehittämiseksi korkeatasoiseksi ja kansainvälisesti tunnetuksi logistiseksi kuljetus-

ketjuksi. Reitillä kuljetetaan Pohjois-Suomen teollisuuden raaka-aine ja vientikuljetusten ohella Luoteis-Venäjän kulutus-, huolto- ja investointitavaroita sekä Luoteis-Venäjän raaka-aineita maailmanmarkkinoille. Reitin toimiva infrastruktuuri ja kuljetusjärjestelmä mahdollistaa jalostavien Luoteis-Venäjää ja pohjoisinta Skandinaavia palvelevien jakelukeskusten perustamisen Perämeren alueelle.

Kehittämissuunnitelman toteuttajatahoja voisivat olla: Perämeren satamat, teollisuus, kuljetus-, ahtaus ja huolintaliikkeet, maakuntien liitot, merenkululaitos, liikenneministeriö sekä saksalaiset ja venäläiset viranomaiset.

Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen Perämeren alueella

Tarkasteltavia kysymyksiä ovat mm. teollisuuden yhteiskäyttöön soveltuvien laivojen ja kuljetusjärjestelmien kehittäminen, pk-yritysten kuljetustarpeisiin vastaaminen ja jäänmurtajatoiminnan koordinointi.

Selvityksen tulee perustua yrityselämästä lähtöisyyteen. Toisin sanoen yritysten tulee sitoutua projektiin omalla panoksellaan, jolloin myös selvityksen hyödyt ovat selkeästi konkretisoitavissa.

Mahdollisia toteuttajatahoja Suomessa ja Ruotsissa voisivat olla: suuret teollisuusyritykset, varustamot, merenkululaitos, liikenneministeriö, satamat ja maakuntien liitot (Interreg II C).

Pk-yritysten logistiset palvelut ja tukipalvelut

Keskustelu kuljetusjärjestelmän kehittämisestä käydään yleensä suurteollisuuden lähtökohdista. Pk-yritysten kuljettamat tavarat ovat yleensä arvoltaan merkittäviä, mutta määrältään pieniä. Pk-yrityksien intressien huomioiminen voi olla myös suurte-

ollisuuden etu. Pk-yrittäjien on vaikea hallita kaikkia tuotteidensa markkinointiin ja kuljetuksiin liittyviä asioita.

Pk-yritysten logististen ongelmien helpottamiseksi esitetään laadittavaksi Pohjois-Eurooppaa palvelevien pk-yritysten logististen tarpeiden ja tukipalveluiden tutkimus- ja kehittämisohjelma.

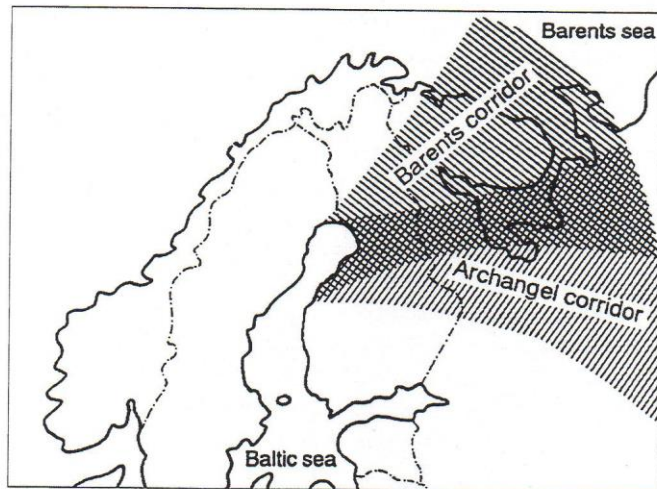
Mahdollisia ohjelman toteuttajatahoja voisivat olla: kauppa- ja teollisuusministeriö, liikenneministeriö, maakuntien liitot (EU Interreg -ohjelma), yritysorganisaatiot, kauppakamarit sekä pk-yritystoiminnasta vastaavat organisaatiot Venäjällä.

Perämeren reitin markkinointi

Suunnitellaan Perämeren reitin markkinointiohjelma ja siihen sisältyvät konkreettiset toimenpiteet ja niiden toteuttaminen. Markkinoinnissa tulisi ottaa huomioon seuraavia seikkoja:

- markkinoinnin painopistealueet sekä suuntaaminen Venäjällä ja Keski-Euroopassa
- yhteistyökumppanit Keski-Euroopan satamissa ja logistiikkapalveluiden tuottajissa
- asiakkaiden löytäminen
- koko kuljetusputken tarjoamien satamien ja palvelujen esille tuominen
- reitin kilpailuvalttien korostaminen
- reitin tunnetuksi tekeminen
- yhteistyömahdollisuuksien etsiminen Ruotsin satamien kanssa
- yhtenäisen markkinointijärjestelmän luominen
- markkinoinnin organisointi: yritysten, satamien ja viranomaisten tehtävät sekä yhteistyö eri organisaatioiden välillä.

Markkinoinnin kehittämisestä vastaavia tahoja voisivat olla: Perämeren satamat, VR-yhtymä, maakuntien liitot, lääninhallitukset, Nowe-Rail -ryhmä, liikenneministeriö, teollisuus, kuljetus- ja huolintaliikkeit, Finnload, Ulkomaankauppaliitto sekä ve-

näläiset ja saksalaiset osapuolet.

Logistiikan tutkimuksen ja koulutuksen kehittäminen Pohjois-Suomessa

Tavoitteena on lisätä logistista ajattelua ja tietotaitoa alueen yrityksissä ja julkishallinnossa. Selvitetään alueen tutkimuksen ja koulutuksen nykytila, arvioidaan suurimmat puutteet ja kehittämistarpeet. Tehdään suositus koulutuksen kehittämiseksi alueen korkeakouluissa ja oppilaitoksissa. Laaditaan alueen elinkeinoelämää palveleva logistinen tutkimusohjelma, jossa pääpaino on yritystason logistiikan kehittämisessä.

Mahdollisia hankkeen toteuttajatahoja voisivat olla oppilaitokset ja yliopistot, opetusministeriö, Suomen Logistiikkayhdistys ry, kauppa- ja teollisuusministeriö, liikenneministeriö, maakuntien liitot ja seutukunnat.

Luoteis-Venäjän palvelukeskuksen perustaminen

Laaditaan esiselvitys Luoteis-Venäjän palvelukeskuksen perustamiseksi Pohjois-Suomeen. Palvelukeskuksen liikeideana on Luoteis-Venäjälle suunnattujen tuotteiden markkinointi, kuljetukset, huolinta, varastointi ja jakelu. Palvelukeskus muodostuu

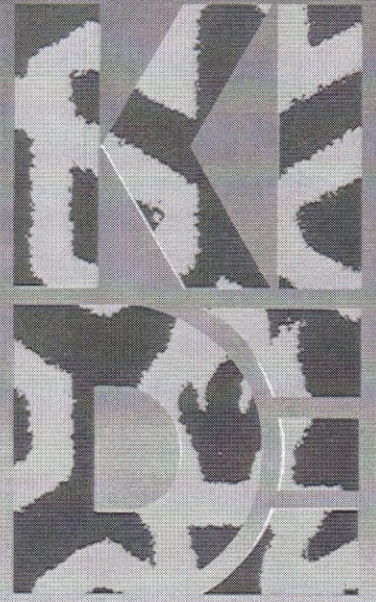
verkostosta, jossa toiminnot voivat sijoittua maantieteellisesti erilleen toisistaan.

Mahdollisia rahoittajia voisivat olla: kuljetus- ja huolintaliikkeit, kauppakamarit, maakuntien liitot, seutukunnat, kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen ulkomaankauppaliitto.

Pohjois-Suomen logistiseen kilpailukykyyn tähtäävän selvityksen tilasivat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liitot, Merenkululaitos, Pohjanlahden merenkulupiiri, Kemi-Tornion kehittämisskeskus ja Kokkolan kaupunki. Ohjausryhmään kuuluivat myös Perämeren satamien edustajat Suomesta. Tutkimusmenetelmänä selvityksessä käytettiin elinkeinoelämän ja muiden tahojen haastatteluja Suomessa, Venäjällä ja Ruotsissa.

Lapin yliopisto
Muotoilu- ja yrityspalvelu
Yrjö Myllylä
projektipäällikkö, logistiikka

Kirjoitus on lyhennelmä loppuraportista "Pohjois-Euroopan uudet kuljetusmarkkinat - Perämeren satamat osana Pohjois-suomen ja Luoteis-Venäjän yhteysverkkoa". Selvityksen päätoteuttaja on ollut Viatek-Yhtiöt Oy. Selvityksen tekemiseen on osallistunut myös allekirjoittanut.

LAPIN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
7 • 1996